

de kwestie van den verloren zoon uit de gelijk-nis. Toen hij bastaardzoon was, voerde hij preten-ties: Vader, geef mij! Maar toen hij weer kind begon te worden, vroeg hij ootmoedig: Vader, maak mij! En toen niet meer de vader zich naar hem moest schikken, maar hij zich tot beschik-king van den vader stelde, werd hij aangenomen en verhoord.

Laten wij eindelijk niet vergeten, dat God toch niet verplicht is, ons gebed te verhooren op de wijze, die wij gedacht hadden. Hij kan het toch ook op een andere manier doen. En zou Zijn manier niet beter dan de onze wezen? Mozes b.v. verkreeg zijn wensch niet, om het aardse Kanaän te betreden; maar God nam hem wel tot zich in het hemelsche. Was dit verhooring of niet? En zoo neemt de Heere van u uw ziekte of uw levenskruis heden niet weg; maar Hij maakt het wel zóó, dat gij het blijmoedig dragen kunt en er door rijp wordt gemaakt voor den hemel. Is dit verhooring of niet? Luther heeft in zijn para-doctische taal het niet geheel onjuist uitgedrukt: als God het gebed niet verhoort, verhoort Hij toch den bidder.

Laten wij dan God de wijze der gebedsverhoo-ring niet voorschrijven. Hij is herhaaldelijk de God gebleken, die stuivers weigert om duizenden te schenken.

Zoo heeft Augustinus gebeden: „Schenk mij U zelf, want zonder U zou mijn verlangen niet vervuld zijn, ook al ontving ik alles wat Gij gemaakt hebt.”

En zoo bad na hem ook Thomas à Kempis: „Wat Gij mij ook schenkt, 'tis alles nietig en on-voldoende, als 'niet Uzelf is.”

E. D. KRAAN.

*) Aangehaald bij Fosdick t.a.p. 62.

UIT DE SCHRIFT

De kraalende haan, de orde van God.

En de haan kraaide.
Marcus 14: 68-72.

Ja, het is alles van den kant der menschen wanorde in den lijdensnacht van Christus Jezus.

En Hij moet die wanorde ook als zoodanig ge-voelen; want alleen zóó kan Hij lijden onder de chaotische verwarring, die Hem, als den eenige, die recht staat in den kosmos, en die er kos-misch in den volsten zin des woords, verkeert, naar het leven staat.

Ja, alles is verwarring.

En lijden ook.

Een lijden, dat reeds in de termen, die wij hier-boven stelden, den Christus brengt in de volstrekte eenzaamheid.

En dat Hem oplegt de verplichting, deze een-zaamheid en die verlatenheid te zien.

Nu dan. Hij ziet ze ook.

Maar Hij ziet ook, dat het geloof zich niet mag laten „deprimeeren”. Depressie-stemmingen, o neen — die heeft Hij niet met zachte valsche-herders-woorden goedgepraat. Hij haatte die, wanneer ze zonde zijn, zoover ze zonde zijn: gevolg van niet-gelooven; gevolg van menschen-chaos meer dan Gods kosmos en zijn orde gelden laten.

Dus heeft Hij, al werd Hij bij het uur meer eenzaam, zich niet laten deprimeeren.

En daarom greep Hij in geloofsmoed, als profeet naar Gods hand, zeggende: Vader! ik heb een wonder nodig; een mirakel heb ik nodig. Vader, om Simon Petrus weer te winnen voor den kerkopbouw van straks. Vader, ik wil hem een teeken geven, ik wil het van te voren aan hem geven, een teeken, dat hij nooit vergeten zal. Ik wil, dat op een bepaald oogenblik de haan kraait. En dan op een tweede oogenblik nog eens. En dat dat kraaien van dien haan precies zal samentreffen met Simon Petrus' van te voren punctueel geprofeteerde daden. Vader, die coin-cidentie heb ik nodig. Voor Simon. Voor zijn ambl. Voor de kerk, die hij moet bouwen. Dus, Vader, ik wáág het, ik ben volstrekt verzekerd, gansch inwendig. Gij zult dat teeken aan mij geven; Gij zult over een paar uur die coincidentie geven van dien hanebek en van Petrus' mond, die beide opgaan, open en dicht, precies zóó, als ik het aanstonds zeggen zal. Vader, ik ga het nu aan dezen Simon zeggen: heel secuur. Zou Elia mogen grijpen naar een wonder, als zij dat nodig hebben voor hun openbaringswerk, en ik niet? Vader, de eene profeet beschikt over den bliksem bij voorbaat; ik beschik over een hane-bek bij voorbaat. De profeten hebben altijd het wonder durven aankondigen, bij voorbaat, door hun sterk geloof. Vader, ik ben de meeste van die alle. En de minste. Ik vraag geen manifestatie, die de menschen sidderen laat, gelijk op Karmel; ik vraag alleen maar een hanekraai, die hij en ik alleen maar weten. Maar de kracht, waarmee ik vraag, en beschikking doe, die is geweldiger dan van de profeten alle bij elkaar.

Zoo sprak de Christus tot zijn Vader, heel in stilte.

En daarna sprak Hij Simon aan, en zei: zóó gaat het, straks, een paar uur later. Die mond en die bek.

Zóó.

Straks is het een paar uur later.

De verwarring groeit.

De eenzaamheid wordt pijnlijker, Simon, Simon, hoe is 't mogelijk... die mond van u...

Opeens: de haan. Die bek van hem.

Ik dank U, Vader, Heere des hemels en der aarde, ik dank U.

De menschen brengen alle klokken van de wijs. Uw klok gaat nog op tijd. Precies op tijd, die haan van U en mij, mijn Vader.

De wanorde groeit; de orde blijft. UW orde, Vader! Uw haan.

De eenzaamheid drukt. Ze verlaten mij allen, Vader. Gij echter hebt mijn ambts-geloof erkend, gekroond. Ge zijt er nog, Vader! Ik kan weer verder, Vader, den ambtsweg. Vader, ik ben nog niet geheel alleen; kom mijn eenzaamheid te hulp.

De rechter daar, de menschen daar. Het is al zóó laat.

K. S.

KERKELIJK LEVEN

Pluriformiteit der kerk en epigonisme. (VL)

Opmerking vooraf: (Verleden week werd het artikel wegens plaatsgebrek afgebroken. Om in het zetsel zoo weinig mogelijk nu te veranderen, geef ik, al is de bouw van het artikel nu iets anders moeten worden, toch eerst afzonderlijk wat verleden week bleef staan. Men denke dus de indeeling van het voorgaande artikel erbij.)

(Slotzin was, verleden week, dat Calvijn den weg, de methode aangaf, waarlangs en waardoor de enkele, plaatselijke kerken gerekend moeten en kunnen worden tot de algemeene.)

D) Dat is bij Calvijn ook zeer wel te verstaan. Want Calvijn, die nog voor een veelszins onge-ordeenden toestand stond, die geen ijzer met handen breken kon, die niet over de communicatiemid-delen beschikte, die ons thans ten dienste staan, Calvijn moest wel rekenen met het feit, dat een groot-algemeen-instituut niet zoo maar ineens te bereiken viel (afstand, nog-niet-doorwerkende of doorgewerkt hebbende reformatie, en dwang van de overheid). Hij kon dus nog niet overal een groot-instituut zich zien verwerkelijken. Maar hij geeft hier de manier aan, en óók het ken-merk (!), waarop men het principe handhaven kon, het principe, dat de enkele, Gods Woord zuiver-sprekende (EN HOORENDE!!!) plaatselijke kerken tot zoo'n universeel instituut behooren. Maar hij heeft daarbij niet gerekend op de in dit punt nu eens heusch epigonistische tegenwerking van theorieën als van Prof. Hepp, die zou zeggen: plaatselijk, in één woonplaats, b.v. Amstel-veen, loopen de instituten uit elkaar, gaan tegen elkaar in, en toch moet u maar zeggen: ze hooren (een toovenaar moet maar zeggen: hoe) toch onder de algemeene kerk. Tegen dergelijke, ik zeg niet oplossingen, maar verwringingen van het kerkpro-bleem, tegen dergelijke „oplossingen”, die (ik ci-teer): „simple comme bonjour” zijn, en die een wanhoopsuizing zijn, teekende de krachtige geest van Calvijn hier juist verzet aan, door de methode aan te geven, waarlangs men de plaatselijke kerken onder algemeen verband brengen, of althans „zien” kon.

E. En daarbij houdt dus Calvijn in dit citaat vast aan de ENKELvoudigheid van een den naam en de autoriteit der kerk verdienende kerkelijke gemeenschap in één en dezelfde woonplaats. Prof. Hepp fantaseert, ik zei het al, de MEER-voudigheid van zulke gemeenschappen in EEN EN HEIZELFDE dorp (of stad). Maar hij zou daar-tegen gewaakt hebben, en zijn studenten ertegen hebben léeren waken in dit almanakartikel, als hij de schaar niet zoo willekeurig (door over-haasting) gezet had in de door hem uit Calvijn gememoreerde paragraaf. Ik zei reeds, dat ik even ophield met citeeren, zooveen, hebbende gewichtige oorzaken van nadenken. Maar ik moet den lezers de volle maat geven. Daarom vertel ik er nog bij, dat Prof. Hepp uit de geciteerde paragraaf, IV, 1, 9 een passage weglaat, die juist met zijn opvatting onverenigbaar is, maar de mijne beves-tigt. Ik zal, weer naar Prof. Sizoo, citeeren, wat Prof. Hepp weglagt:

„(We moeten langs deze trappen voortgaan)... dat de menschen afzonderlijk (singulos homines, de af-zonderlijke individuen), die door de belijdenis der vroomheid tot zulke kerken gerekend worden, ook al zijn ze inderdaad vreemd aan de kerk, toch in zekeren zin tot haar behooren, totdat ze door een openbaar oordeel er uitgeworpen worden.”

We komen hier nog op terug. Maar we vragen nu reeds: kan men, dit lezende, zeggen: het ligt voor de hand, dat er op één plaats een MEER-

VOUD van ware, tot tucht bevoegde, kerken moet of mag zijn?

Maar Calvijn denkt er toch anders over.

Hij zegt: velen laten we hun plaats in een plaat-selijke kerk, zoolang ze niet door haar eruit ge-worpen zijn.

Hij houdt dus vast aan de eenheid der kerk in die bepaalde plaats, en moet van de pluraliteit der ware kerken niets hebben in Amstelveen, of Mastenbroek, omdat, als deze eenmaal er is, ik niet meer weten zou, hoe ik door een publiek oordeel een lid van een andere „ware-kerk-num-mer-zooveel” moest uitsluiten, extermineren, re-jetteren, zegt Calvijn.

Prof. Hepp eindigt met een opwekking aan zijn studenten, dat ze God bidden moeten, meer dan epigonen te worden. Ik kan deze tot Prof. Hepps studenten gerichte opwekking tot gebed waardeeren; maar ik zou eraan willen herinneren, dat wie tot bidden opwekt, den nood en de ellendigheid de bidders eerst grondig moet leeren kennen, volgens den Catechismus. Tot nu toe zie ik dit ontbreken, tot mijn spijt.

Tot zoover de copie, die bleef overstaan.

Nadat nu Prof. Hepp op de door ons besproken foutieve wijze Calvijns gevoelens heeft trachten weer te geven, gaat hij, blijkbaar nog steeds met de bedoeling, Calvijn aan het woord te laten komen, als volgt verder:

Alzoo bewaren wij, houden wij de eenheid van de ecclesia universalis vast¹⁾. Wel moet men hier op zijn hoede zijn tegen bedrog, zoo dikwijls een vergadering zich onder den titel van kerk aandient. Houdt ze de ordeningen Gods in Woord en Sacrament, dan kan men gerust zijn en haar de verschuldigde eer van kerk geven. Biedt ze zich echter aan zonder Woord en Sacrament (absque verbo et sacramentis), dan heeft men met een begoocheling te doen. (Inst. IV, 1, 11.)

Tot zoover voorloopig het citaat van Prof. Hepp. We wachten hier even, omdat in die zinneljes Prof. Hepp zijn „overzicht”, zijn „weergave” van Institutie IV, 1, 9 blijkt te hebben besloten. Im-mers, dit laatste zinnetje houdt zich al bezig met § 11.

Het wordt nu weer de vraag: doet Prof. Hepp er goed aan, hiermee van deze § 9 af te stappen? Nu reeds daarmee af te rekenen?

Wij moeten weer antwoorden: neen. De fouten, die we verleden week aanwezen, werken verder, en brengen Prof. Hepp tot nieuwe onjuistheden.

A) Men lette maar eens op den aanhef: „alzoo bewaren wij, houden wij de eenheid van de eccle-sia universalis (de algemeene kerk) vast”. Aldus geeft Prof. Hepp Calvijns meening weer. We zul-len er maar niet al te veel van zeggen, dat Prof. Hepp in dit merkwuurde zinnetje van Calvijn, juist dat mooie slot weg-geknipt heeft, dat mij zoo toespreekt; Calvijn zelf schreef den zin n.l. aldus (vert. Prof. Sizoo):

Zoo houden wij vast aan de eenheid van de alge-meene kerk, WELKE DUIVELSCHE GEESTEN AL TIJD GEPOOGD HEBBEN TE VERSCHEUREN....

Het spijt me, dat Prof. Hepp dit weggelaten heeft, omdat ook hier weer wordt volgehouden, door Calvijn wel te verstaan, dat de eenheid der geloovigen behoort uit te komen in één, hen allen vergaderend, instituut, en dat het lang niet in orde is, als men, hetzij op de wijze van Calvijns tijdgenooten, hetzij op de manier van Prof. Hepp, dit ideaal loslaat. Zoo'n enkel uitspraakje weglaten is niet goed overigens, maar we zullen toch niet op dit ééne slakje zout leggen, tenzij...

B) Tenzij er meer van die slakjes voor den dag komen. En, helaas, dat is het geval. Prof. Hepp laat eigenlijk in zijn „résumé” van § 9 en in zijn daarna overspringen (over § 10 heen-springen) naar § 11 toch wel een beetje al te veel weg. En dan juist datgene, wat mij zoo interesseert, en dwingt, Calvijn nog eens aan 'thart te drukken. We zullen nagaan

1. De zooveen van Calvijn aangehaalde zin was eigenlijk nog niet af. Er was nog een tweede helft bij, die voor mijn beloop, en natuurlijk allereerst voor dat van Prof. Hepp, belang heeft. Calvijn zegt eigenlijk:

Zoo houden wij vast aan de eenheid van de alge-meene kerk, welke duivelsche geesten altijd gepoogd hebben te verscheuren, EN WIJ BEROOVEN AAN DEN ANDEREN KANT DE WETTIGE VERGADE-RINGEN, DIE VERSPREID ZIJN NAAR GELEGEN-HEID DER PLAATSEN, NIET VAN HUN GEZAG.

Dat Prof. Hepp dezen laatsten bijzin weglaat, is uit wetenschappelijk oogpunt jammer. Want als hij hem met aandacht had gelezen, en in zijn „résumé” verwerkt, zou hij reeds door dezen bij-zin bewaard zijn voor de fout, waarover ik ver-leden week wel spreken moest. Immers, verleden week bleek, dat Prof. Hepp van „(over verschil-lende plaatsen) GEDISTRIBUEERDE kerken” gemaakt had: „OPGERICHTE kerken”, en dat hij had beweerd, dat die oprichting onvermijdelijk was, vanwege de menschenlijke NOODZAAK. Ik

¹⁾ Eigenlijk: wij (be)houden voor (aan) de algemeene kerk haar eenheid. Van beteekenis, zie onder.

wees beide zelf ook k
BIJZINNE
bevestigt
leden wee
wettige ve
die dat zij
(geografisc
onder de a
spreid”: g
week uit h
Hepp part
betreft, ve
heidje van
door Prof.
de fransche
inzag) de
assemblee
eun lieu
dat inplaat
als met C
kend worc
wettige(!)
kerken du
plaatsen z
komt niet
als men v
de oppor
selijke ker
te maken
plaats v
Neen, geer
spreekt Ca
weggelaten
zoo maar
die dan (na
heeten mo
uitwijzende
dat hij een
tieme) ver
plaatsen g
behouden.
gedachteng
a) dat d
een hoore
b) dat m
één en dez
om te ontl
met gewel
met name
paalde pli
onderschei
een bepaal
c) dat
hij, met ee
verantwoor
ter wereld
Natuurli
plaats so
presentee
behoud.
Geen vo
vijn dan
venten? E
ming en
onkerke
sche verta
door „ke
ques)? O
kens in d
heelen kan
zeggen we
hier een
Prof. Hepp
Hij heeft
„particulie
ciaal”. He
telwoord:
Had Prof
zinnetje, n
zou begre
EERDE k
hoort, zoo
die „sing
gen: plaal
alle (nu
buitenti
ze nota b
preken, H
Hoogsten
Men kan
aan te d
2. Nog
treuren. I
gave van
langrijke
enkele PI
schappelij
lezer lette
redeneerin
den. Ze k
De alge
uit alle
De „enke
een keer
dorpen
dorpen, l
dan één
maken r
riteit van